

Nino Haratishvili

Faidra, liekeissä

(Phädra, in Flammen)

Katkelmaan on valikoitu kohtaukset 7 ja 8 näytelmän keskeltä

HENKILÖT

FAIDRA, Ateenan kuningatar, elämänsä kuihtuvassa kukkaisloistossaan. Pettymykset ovat punoutuneet hänen hiuksiinsa kuin pienet orvokit. Ne hohtavat violetteina. Menetettyjen mahdollisuuksien pettymykset saavat ylpeän kuningattaren hehkumaan sisältä. Ja oma voimattomuus. Nyt kaikki on hänelle kauhistuttavan samantekevää, mutta jotain niin...

THESEUS, Ateenan kuningas, lisäksi hyvin menestynyt, voittamattoman Minotauruksen lyöjä, ja sittemmin tottunut ainoastaan voittoihin ja menestykseen ja näin tulisi olla jatkossakin; hänen mielihalunsa lihaan ei rajoitu ainoastaan ravintoon. Viime aikoina hän on alkanut pitää itseään myös uskovaisena, mikä on hänen tuleva tavaramerkkinsä.

DEMOFON, esikoinen ja täten virallinen kruununperijä, joka on lapsuudesta lähtien tehnyt kaikkensa, jotta ei koskaan, koskaan pettäisi isäänsä; menestyksellä siunattu ja tuleva traditionalisti – tai ainakin pyrkii siihen. Koko Hellaksen paras keihäänheittäjä, moninkertainen turnajaisvoittaja ja ehdokas vuoden urheilijaksi.

AKAMAS, toisena syntynyt ja myöhäisemmän syntymän myötä huonommassa asemassa; ei ylipäätään kiinnostunut valtaistuimesta ja etuoikeuksistaan, ihmisujo, sitä vastoin eläinrakas. Hän on vasta 15-vuotias, mikä suojelee häntä majesteettisen suvun jättiläismäisiltä odotuksilta ja ennen kaikkea hänen jatkuvasti läsnä olevalta ja omnipotentilta isältään... vielä.

PERSEA, henkikirjoittajan tytär Eleusiksesta, nuori, mutta hän huojuttaa jo tekopyhyiden korttitaloja, kapinallinen ilman konkreettista tavoitetta ja kaunis kauneimmalla tavalla: ottamalla yksinkertaisesti oikeuden olla oma itsensä. Hän seuraisi mielellään luonnon mysteerejä ja vaeltaisi Kirken polkuja, mikäli vain saisi...

PANOPEUS, epäonnistuja, joka on odottanut koko elämänsä nousun hetkeä, jolloin hän voisi vihdoinkin katsoa ylhäältä alas kaikkia ja kaikkea. Ylipappi uudelleenrakennetussa Ateenan temppelissä ja pyhien kirjoitusten vaalija, tai ainakin hän on äskettäin ottanut oikeuden tehdä niin. Onnellinen ollessaan vihdoinkin asemassa, jossa voi toimia kuninkaan ja jumalten välittäjänä.

Munikhion¹. Täysikuu. Magnoliat kukkivat pian, syreenit ihastuttavat ja mielettömyys alkaa kolkutella ikkunaan. Kevätsade ryöppyä suonten läpi ja kaipauksesta tulee silmukka, joka kiristyy kiristymistään... Theseus ei tarvitse audienssia. Hän vain kävelee sisään, sillä hän on voittaja. Hän on voittanut Minotauruksen. Hän on silminnähdyn juopunut ja kuitenkin vakaasti päättänyt täyttää aviolliset velvollisuutensa.

FAIDRA Luulin, että yövyt Gargettoksessa.

THESEUS Etkö iloitsekaan näkemisestääni?

FAIDRA Anteeksi. Olen vain hieman uupunut, päänsärky piinaa minua kovin tänään. Sitä paitsi...

THESEUS Sitä paitsi?

FAIDRA Tuleva miniämme. Hän tuottaa minulle päänvaivaa.

THESEUS Aa, siksi. Poikamme karkottaa hänestä sen yrttihölynpölyn pysyvästi. Kunhan hän kuuluu virallisesti perheeseen, hänelle tehdään selväksi, ettei hänen lapsellinen harrastuksensa sovi tulevalle kuningattarelle. Kuulehan, tee vähän tilaa, selkäni on kipuillut koko päivän... Olet tulikuuma. Onko sinulla kuumetta?

FAIDRA Ei, ei, ei mitään hätää. Olen vain vähän... Yrttitarha ei tuota minulle päänvaivaa.

THESEUS Yöasusi on läpimärkä hiestä, eikö olisi syytä kutsua lääkäri paikalle?

FAIDRA Anna olla. En tarvitse ketään.

THESEUS Ehkä kuitenkin nälkäisen puolisoisi?

FAIDRA Hän on hyvin jääräpäinen ja hänellä on omituisia... niin, hän on hävytön eikä halua perääntyä päätöksistään.

THESEUS Eikö tämä vaikuta jotenkin tutulta? Eikö tämä viehättävä kimppu ominaisuuksia muistuta jostakusta?

FAIDRA Loukkaat minua, aarteeni.

THESEUS Mutta eivätkö kansasi ja miehesi rakasta sinua antaumuksellisesti juuri näiden ominaisuuksien vuoksi?

FAIDRA Pidätkö minua jääräpäisenä ja hävyttömänä?

THESEUS Sinulla on vahva tahto, juuri se, mitä kuningatar tarvitsee. Tule, annahan minun riisua läpimärät vaatteesi.

¹ *Munikhion* oli attikalaisen kalenterin kuukausi, joka ajoittui suunnilleen nykyisen huhti-toukokuun tienoille Munikhia-juhlan aikoihin.

FAIDRA Palelen, anna vaatteeni.

Tauko.

Totta puhuen, epäilen valintasi oikeellisuutta, Theseus. Mieti asiaa vielä kerran, pyydän.

THESEUS Pääsi on täynnä täysin älyttömiä ajatuksia. On aika vetäytyä sivuun. Toteuttaa unelmamme Deloksesta². Meillä olisi vain toisemme, ja saari.

FAIDRA Olet yhtä kuin Ateena, ja mihin tahansa menemmekin, miten etäälle päädyimmekin, valtuustot ja komentajat, täysistunnot ja tulevat valloitukset, juhlat ja puheet kansalle, tämä kaikki seuraa sinua, kaikki tämä löytää tiensä Delokselle.

THESEUS Demofon ottaa vastuulleen kaiken tämän. Mikään näistä ei seuraa meitä.

FAIDRA Haluat saada hänet tuntemaan olonsa toiveikkaaksi ja omistautuneeksi samalla tavoin kuin haluat istuttaa minuun toivon eläköitymisestä. Mutta ei sinun tarvitse. Sinun ei todellakaan tarvitse. En odota sinulta almuja. Pahempaa kuin riutuminen on toiveet, jotka vanhenevat ja muuttuvat lopulta tomuksi.

THESEUS Mitä pahaenteisiä profetioita nämä ovat? Mikä synkistää mielesi näin?

FAIDRA Haiset...

THESEUS Viiniltä?

FAIDRA Joltain muulta. Vieraalta.

THESEUS Olin vieraillla mailla. Esittelin Demofonin armeijan komentajalle, annoin hänen puhua sotilaille. Myöhemmin he pystyttivät meille teltoja ja teurastivat karitsoita. Ja tietenkin olisin loukannut heitä, ellen olisi juonut viiniä heidän kanssaan.

FAIDRA Jäikö se viinin juomiseen? Vai oliko myös muita lahjoja, joita et voinut jättää vastaanottamatta?

Tauko.

FAIDRA Lopeta valehteleminen, pyydän. Siinä kaikki, mitä haluan sinulta. Hallitse ja määrää, kunnes ikä ottaa sinut panttivangiksi. Demofon odottaa kyllä niin pitkään kuin täytyy ja Akamas, niin, hän ei muutenkaan ole kiinnostunut valtaistuimesta... Matkusta Sfettokseen, Gargettokseen, Thessaliaan, Mustallemerelle asti ja Lapethokseen, matkusta Spartaan, Akharnaihin ja Troijaan, matkusta ihan mihin vain hevosesi ja velvollisuutesi sinut vievät, mutta älä mainitse enää Delosta. En halua enää unelmoida valheellisesta paratiisista. En ylipäättään halua enää unelmoida. Se vahingoittaa minua, ihoani, päätäni, se vahingoittaa untani, tekee minut levottomaksi ja vastahakoiseksi, ja sellaista naista et halua vierellesi tai allesi, eikö niin?

² Saari Kreikassa

THESEUS Mitä ihmettä minun kuningattarelleni...

FAIDRA Hankkiudu eroon tuosta työstä, tämä on viimeinen pyyntöni sinulle, kuninkaani! Hänellä on huono vaikutus. Aja hänet pois, vielä on aikaa, keksi jotain.

THESEUS Et ole tällainen, et ole tällainen. Syynä on vain murheesi ja hermosi. Paljon on edessä, tiedän. Minun pitäisi todellakin kutsua lääkäri. Hän voisi antaa sinulle jotain, joka palauttaisi sinut omaksi itsekseksi.

FAIDRA Ja mitä sitten, jos olen tällainen? Mitä jos tämä hikinen, nyrpeä nainen lähmäisine hiussuortuvineen, jotka kuvottavat sinua, velttoihoisena, roikkuvarintaisena kaikessa hauraudessaan ja lohikäärmeen henkäyksessään, kuumeisissa silmissään, kuolleissa toiveissaan, kääriytyneenä loputtoman ja ehdottoman samantekevyyden raskaaseen kaapuun – entä jos juuri tämä on todellinen minäni?

THESEUS Tule tänne. Anna minun suudella pois synkät ajatuksesi.

FAIDRA Mitä vielä? Haluatko suudella pois kaiken minussa? Murheeni? Ryppyni? Roikkuvat rintani? Millaisena minut haluat, miksi ylipäätään olet täällä? Eivätkö Gargettoksen huorat pitäneet sinusta tarpeeksi hyvää huolta?

THESEUS Ah, nyt ymmärrän, miksi en tajunnut sitä heti? Minun olisi pitänyt tietää, kyetä aavistamaan. Miksi et sanonut sitä heti?

FAIDRA Mistä puhut?

THESEUS Voi hyvä jumala, olen helpottunut! Luulin jo, että mielen järkytys olisi saanut sinut sanomaan tuollaisia ilkeyksiä, mutta ei, ruumiisi teki sinulle ilkeän tempun. Nyt ymmärrän mielialojesi vaihtelun ja haluttomuutesi. Perhoseni kamppailee loukatun naisen ylpeyden kanssa. Mutta ei hätää, kaunokaiseni, se menee ohi. Kyseessä on asioiden luonnollinen kulku, jumalat ovat alistaneet ruumiinne vuorovedelle. Puhumme lääkärin kanssa ja hän...

FAIDRA Kuuntelitko minua ollenkaan? Kuulitko, mitä sanoit sinulle juuri?

THESEUS Tämä kohtalo kohtaa kaikkia ikäisiäsi, kaunokaiseni. Et ole kuitenkaan yhtään vähemmän kaunis tai puoleensavetävä... Ehkä tyttö voi auttaa sinua. Johonkin sen yrttihölynpölynkin täytyy toimia... Faidra? Mihin menet? Hyvä on, ymmärrän, ettet voi vielä puhua tästä, sillä sinua kirvelee valtavasti nuoruutesi menetys, älä huoli, minä odotan niin kauan kuin täytyy, kaunokaiseni. Faidra?!

Faidra on jo poissa, hän riuhtaisi oven auki ja syöksyi yön syliin.

8

Samainen yö. Edelleen täysikuu, kellertävä, himoitseva, luiseva. Faidra juoksee pimeyteen hikisessä yöpaidassaan ja liiskaantuneissa hiuksissaan, ei, hän ei ole kovin viehkeä. Ja se on hänelle poikkeuksellisesti samantekevää.

PERSEA Faidra? Miksi olet täällä...

FAIDRA Onko sinulla juotavaa?

PERSEA Minulla on viikunaviinaa. Kotipolttoista.

Hän ojentaa juoman Faidralle.

FAIDRA Hyvä jumala, tämä tuksuu kitkerältä.

PERSEA Se on tarkoitettu naisille, joilla on munaa. Ei niin makeaa kuin teidän. Pidätkö enemmän munasta? Sanoit niin itse.

FAIDRA Minun on täytynyt menettää järkeni.

Hän juo.

PERSEA Koska tulit tänne? Vai siksi, ettet tullut aiemmin?

FAIDRA Säästä minut naurettavalta filosofialtasi! Et ole luotu sellaista varten.

PERSEA Mitä varten sitten?

FAIDRA Muiden ihmisten mielten sumentamiseen, muiden ihmisten hyödyntämiseen omien ajatusten kursimisessa, rauhattomuuden levittämiseen...

PERSEA Ja kuitenkin olet täällä? Miten teidän korkeutenne haluaisi itseään viihdyttävän?

FAIDRA Sinusta voi sanoa monenlaista, mutta viihdyttävä et kyllä ole. Niin pahoillani kuin olenkin.

PERSEA Ehkä en ole vielä yrittänyt viihdyttää sinua, koska muut tehtävät ovat olleet minulle tärkeämpiä kuin viihdyttämisesi?

FAIDRA Jaa, tehtäviä? Olen sinulle yksi tehtävä, ymmärsinkö oikein?

PERSEA Ei, ei kuningattareni. Et ole tehtävä etkä viihdyke.

FAIDRA Vaan?

PERSEA Haluatko minulta vielä yhden ”mauttoman rakkaudentunnustuksen”?

FAIDRA Aloitatko taas alusta?

PERSEA En ole koskaan lopettanut.

FAIDRA Sinä kyllä todellakin osaat käydä hermoille, tiesitkö sitä?

PERSEA Mitä sitten haluat vielä?

FAIDRA Haluan, että satutat minua.

PERSEA Että mitä...?

FAIDRA Kuten olet urheasti tehnyt siitä lähtien, kun astuit tähän palatsiin. Niin, satuta minua. Haluan sitä. Jotta nousen vihdoon tästä hautakammioista ja pystyn tarttumaan elämänsyrtjään vielä pieneksi hetkeksi.

PERSEA En halua satuttaa sinua.

FAIDRA Tarkoitin metaforisesti, senkin filosofi.

Hän juo.

PERSEA Juo, toki, juo. Minusta näyttää, että tarvitset rohkaisua.

FAIDRA Rohkaisua mihin?

Persea suutelee häntä. Faidra perääntyy.

FAIDRA Tämä on vihonviimeinen asia, mitä...

PERSEA ... mitä haluat, vai mitä sallit itsellesi?

FAIDRA Viimeinen asia, mitä ajattelin tekeväni. Kymmenen vartijaa näkivät minun tulevan sisään, mieheni pyytää heidät etsimään minua.

PERSEA Mitä sitten ajattelit tehdä?

FAIDRA Istua tässä ja juoda itseni humalaan, kunnes nukahdan enkä tunne enää mitään.

PERSEA Et sinä nuku. Sinä heräät. Et tarvitse rohkaisua, minun rohkeuteni riittää meille molemmille.

Persea suutelee häntä uudestaan. Ja tällä kertaa Faidra ei vetäydy pois. Niin, kaikkea voi tapahtua. Faidra pitää Perseaa sylissänsä. Faidra alkaa riisua hikistä vaatettaan. Faidra on alasti. Faidra juo Persean suusta. Faidra astuu tuntemattomalle maalle, jonka kaikki mutkat ja pinnamuodot hän vaikuttaa kuitenkin tuntevan.

PERSEA Rakastan sinua.

Faidra nauraa.

FAIDRA Tämä on naurettavaa.

Faidra on onnellinen.

PERSEA Pidä suusi kiinni!

Faidra on onnellinen.

FAIDRA Voisin hirtätyttää sinut. Alas oliivilehtoon, kuten huoran, kuten varkaan.

Faidra on onnellinen.

PERSEA Pidä suusi kiinni!

FAIDRA Sinä ajat meidät onnettomuuteen.

Faidra on onnellinen.

PERSEA Olemme jo keskellä sitä.

Faidra on onnellinen.

FAIDRA Olet lastenlasteni tuleva äiti.

Faidra on onnellinen.

PERSEA Ehkä jumalat rankaisevat minua haureudestani sinun kanssasi enkä saa yhtään lasta?

Faidra on onnellinen.

FAIDRA Päädyt vankityrmään, ellet vapaudu vääristä haluistasi.

Faidra on onnellinen.

PERSEA Minulla on vain yksi. Ja kun olet poissa, ei enää yhtään. Silloin olen siveä kuin temppelelpalvelija.

Faidra on onnellinen.

FAIDRA Olet vaarassa.

Faidra on onnellinen.

FAIDRA Ei, sinä olet vaara.

Faidra on onnellinen.

FAIDRA Sinun pitää lähteä pois täältä.

Faidra on onnellinen.

PERSEA Vain jos tulet mukaan.

Faidra on onnellinen.

FAIDRA Tulen katumaan sinua.

Faidra on onnellinen.

PERSEA Mahdollisesti.

Faidra on onnellinen.

FAIDRA Katkerasti katumaan.

Faidra on hyvin onnellinen.

FAIDRA Kadun sinua jo nyt.

PERSEA Tältä siis näyttää katumuksesi? Sinun täytyisi useammin näyttää katumusta!

FAIDRA on onnellisin.

FAIDRA Pidä suusi kiinni!